

Utlåtande Rotel IV (Dnr 2017/001435)

Skolprogram för Stockholms stads förskolor och skolor (uppdrag från budget)Skolprogram för Stockholms stads förskolor och skolor

Förslag från utbildningsnämnden

Uppdrag från budget

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Skolprogram för Stockholms stads förskolor och skolor godkänns i
enlighet med bilaga 2 till utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Olle Burell anför följande.

Ärendet

Utbildningsnämnden har i enlighet med uppdrag i kommunfullmäktiges budget 2017 tagit fram ett skolutvecklingsprogram som omfattar Stockholms stads utbildningsverksamhet för barn och ungdomar. Programmet ersätter det tidigare skolprogrammet Skola i världsklass från 2013 och benämns Skolprogram för Stockholms stads förskolor och skolor. Programmet omfattar, till skillnad från det tidigare programmet, även förskola vilket ger ett helhetsperspektiv på hela stadens skolväsende. Skolprogrammet är en del av stadens strategi för att förverkliga Vision 2040 – Ett Stockholm för alla.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Enskede-Årsta-

Vantörs stadsdelsnämnd, Farsta stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Älvsjö stadsdelsnämnd, Östermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret ser positivt på förslaget till skolprogram och att det även omfattar förskoleverksamheten vilket ger ett helhetsperspektiv på hela stadens skolväsende.

Arbetsmarknadsnämnden anser att innehållet i programmet på ett tydligt sätt beskriver värdegrund, strategier och utvecklingsområden för förskola och skola och har goda förutsättningar att fungera som vägledning för det framtida utvecklingsarbetet.

Kulturnämnden ser mycket positivt på tillägget under punkt 3, Kunskaper och lärande i ett Stockholm som håller samman; ”Kulturupplevelser och eget skapande är en viktig del av skolans och förskolans verksamhet”.

Socialnämnden ställer sig positiv till utbildningsnämndens förslag till nytt skolprogram för Stockholms stad. Planen speglar existerande mål och värderingar i skolan och förtydligar prioriteringar för utvecklingen framöver.

Bromma stadsdelsnämnd ställer sig positiva till det framarbetade Skolprogram för Stockholms stads förskolor och skolor.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd är positiv till att staden utarbetat ett skolprogram.

Farsta stadsdelsnämnd konstaterar att stadens nya skolprogram har tagits fram genom ett gediget arbete med ett brett insamlande av uppgifter och inhämtande av synpunkter från medarbetare, chefer, speciellt utsedda referensgrupper och utvalda ledningsfunktioner.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd ser positivt på det nya Skolprogrammet för Stockholms stads förskolor och skolor som har ambitionen att omfatta hela skolväsendet från förskolan till gymnasiet.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd finner förslaget välformulerat och omfattar de huvudsakliga områden som kan vara aktuella som avsiktsförklaring för ett sammanhållet.

Kungsholmens stadsdelsnämnd är sammantaget positiv till förslaget till Skolprogram för Stockholm stads förskolor och skolor.

Norrmalms stadsdelsnämnd anser att det är positivt med ett skolprogram som har som ambition att omfatta hela skolväsendet från förskolan till gymnasiet.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd är positiv till programmet.

Skarpnåcks stadsdelsnämnd instämmer i stort med förslaget till nytt skolprogram för Stockholm stad.

Skärholmens stadsdelsnämnd är positiv till förslaget med ett Skolprogram för Stockholms stads förskolor och skolor som ska vägleda verksamheterna i deras arbete.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd är positiv till förslaget av Skolprogram för Stockholms stads förskolor och skolor eftersom det innebär att staden får ett samlat program med ett helhetsperspektiv för utbildningsverksamheterna från förskola till gymnasium.

Södermalms stadsdelsnämnd är positiv till ett gemensamt skolprogram för förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola så att hela skolväsendet håller ihop.

Ålvsjö stadsdelsnämnd instämmer i det som skrivs i förslaget till Skolprogram för Stockholms stads förskolor och skolor med de kompletteringar som utbildningsnämnden beslutat.

Östermalms stadsdelsnämnd anser att det är positivt med ett skolprogram som har som ambition att omfatta hela skolväsendet från förskolan till gymnasiet.

Mina synpunkter

Framtagandet av det nya Skolprogrammet för Stockholms stad förskolor och skolor har skett i en process med stor delaktighet från förskolor och skolor. Idéer, synpunkter, dilemman och utvecklingsförslag från såväl medarbetare, chefer, barn och elever har samlats in och bearbetats under ett helt år. Efter synpunkter från remissinstanserna har även förtydliganden av begrepp, innebörd samt språkliga förändringar gjorts.

Staden anordnade skolutvecklingskonferenser i februari 2017 som samlade över 1000 personer i fyra stora workshops. Här diskuterade barnskötare med gymnasierektorer, stadsdelsdirektörer med högstadiel elever och fritidspedagoger med lektorer. Det är stor skillnad mellan ett gymnasium i innerstan och en förskola i ytterstaden. Det är också stor skillnad i våra uppdrag och roller. Men trots heterogeniteten i grupperna, var samstämmigheten slående; det viktiga är likvärdigheten, kunskapsuppdraget, värdegrunden och vikten av att möta och stimulera varje individ på rätt sätt.

Visionen om ett Stockholm för alla innebär att alla barn och elever i Stockholm, oavsett var i staden de bor eller vilken bakgrund de har, ska få en god och likvärdig utbildning. Över 160 000 barn och elever i åldrarna ett till tjugo år går i någon av stadens kommunala förskolor och skolor. När

stockholmsföräldrarna väljer att skicka det bästa och viktigaste de har till oss, är det vår uppgift är att leva upp till det förtroendet varje dag.

Stockholm växer kraftigt. Till år 2040 behöver staden bygga hundratals nya förskolor, nya lokaler för grundskoleelever motsvarande femtio fullstora skolor samt ett tjugotal gymnasieskolor. Detta innebär stora möjligheter men också strategiska utmaningar vilket kräver ett nära samarbete mellan många aktörer. Alla stockholmare ska kunna lita på att det finns en bra kommunal förskola och grundskola nära hemmet och att det finns plats på en attraktiv gymnasieskola inom stadens gränser.

Stockholms stads utbildningsverksamhet ska genomsyras av höga förväntningar på såväl barn som vuxna. Vi har en stark tilltro till att alla, med rätt förutsättningar och hög motivation, kan nå sin fulla potential. Hos oss byggs grunden till ett livslångt lärande i samspel med andra. Sällan har det varit så viktigt att förankra vårt samhälles värderingar om alla människors lika värde, rätt och ansvar. Den jämlika kunskapsskolan är demokratins fundament och allas vårt framtidshopp.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Skolprogrammet

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Anna König Jerlmyr, Joakim Larsson och Cecilia Brinck (alla M) och borgarrådet Lotta Edholm (L) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Delvis bifalla föredragande borgarråds förslag till beslut.
2. Därutöver anför följande.

Ett ambitiöst arbete har genomförts för att ta fram skolprogrammet och vi delar programmets skrivningar om att likvärdigheten är den största och viktigaste utmaningen i Stockholms stads skolor och förskolor. Alla har rätt att nå sin optimala kunskapspotential. Skolprogrammet är dock ett viktigt styrdokument, där kommunfullmäktige kommunicerar sina prioriteringar för Stockholms stads elever över flera år. Med anledning av det anser vi att vissa delar saknas i det föreslagna skolprogrammet.

Alla elever har rätt att nå sin kunskapspotential, men idag ser vi stora skillnader i resultaten mellan olika skolor. Arbetet för likvärdighet bör utvecklas i programmet, och stycket "Kunskaper och lärande i ett Stockholm som håller samman" bör utökas.

Läs-, skriv- och språkutveckling är en grund för all kunskap, och en av anledningarna till att pojkar får sämre resultat än flickor i grundskolan är att de har en sämre språkutveckling. Detta bör omnämnas som en prioritering i ett särskilt stycke i programmet. Stockholms stad har också en utmaning vad gäller trygghet och studiero i skolorna. Det har en stor påverkan på kunskapsresultaten, återigen inte minst vad gäller pojkarnas resultat. Elevhälsoarbetet är också avgörande för kunskapsresultaten. Båda dessa ämnen borde behandlas som prioriterade i varsitt stycke i programmet.

För att uppnå likvärdighet behövs ett systematiskt kvalitetsarbete, inte bara på enhetsnivå som förslaget till program anger, men stadsövergripande. Detta borde behandlas i ett särskilt avsnitt i programmet.

Stockholm stad har en enorm utmaning i att rekrytera och behålla behöriga lärare, både i grundskolan och gymnasieskolan såväl som i förskolan. Vi anser att det ska reflekteras i programmet, med ett särskilt stycke om hur Stockholm stad ska möta den utmaningen.

En stor del av stadens barn och elever går i förskolor, grundskolor och gymnasieskolor som drivs av fristående aktörer. Utbildningsförvaltningens relation till de fristående aktörerna bör behandlas utförligt i ett särskilt stycke.

Stockholms stad står inför en stor utbyggnad av förskolan, grundskolan och gymnasieskolan. Ett särskilt stycke om hur staden ska förhålla sig till utbyggnaden bör därför införas i programmet.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Skolprogram för Stockholms stads förskolor och skolor godkänns i enlighet med bilaga 2 till utlåtandet.

Stockholm den 7 februari 2018

På kommunstyrelsens vägnar:
K A R I N W A N N G Å R D

Olle Burell

Ulrika Gunnarsson

Reservation anfördes av Anna König Jerlmyr, Joakim Larsson, Cecilia Brinck, Dennis Wedin och Johanna Sjö (alla M) och Lotta Edholm (L) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Utbildningsnämnden har i enlighet med uppdrag i kommunfullmäktiges budget 2017 tagit fram ett skolutvecklingsprogram som omfattar Stockholms stads utbildningsverksamhet för barn och ungdomar. Programmet ersätter det tidigare skolprogrammet Skola i världsklass från 2013 och benämns Skolprogram för Stockholm stads förskolor och skolor. Programmet omfattar, till skillnad från det tidigare programmet, även förskola vilket ger ett helhetsperspektiv på hela stadens skolväsende. Skolprogrammet är en del av stadens strategi för att förverkliga Vision 2040 – Ett Stockholm för alla.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 25 september 2017 att godkänna förvaltningens förslag till nytt Skolprogram för kommunala förskolor och skolor och överlämnar det till kommunstyrelsen med följande kompletteringar:

att under punkt 3. Kunskaper och lärande i ett Stockholm som håller samman i tredje stycket och efter tredje meningen lägga till följande text: Kulturupplevelser och eget skapande är en viktig del av skolans och förskolans verksamhet.

att under punkt 3. Kunskaper och lärande i ett Stockholm som håller samman lägga till ett sista stycke som lyder enligt nedan: Stockholm både påverkas av och påverkar utvecklingen i omvärlden. FNs globala hållbarhetsmål ”Agenda 2030” och lärande för hållbar utveckling ska vara en självklar del av skolornas verksamhet där Stockholm ligger i framkant. Skolan ska samverka med civilsamhället och andra delar av staden för att öka förståelsen för de globala utmaningar som vi står inför.

att under punkt 4. Värderingar och trygghet som grund för utveckling i andra stycket avsluta stycket med följande mening: ”Genom skolans elevhälsoteam bedrivs ett aktivt arbete för att förebygga ohälsa hos stadens barn och unga.”

att under punkt 4. Värderingar och trygghet som grund för utveckling avsluta sista stycket med följande mening: I stadens skolor välkomnar vi alla oavsett bakgrund. Vi hjälper och stöttar nyanlända stockholmare så att de ska komma in i sina klasser och undervisning så snabbt som möjligt.

Reservation anfördes av Lotta Edholm m.fl. (L) och Cecilia Brinck m.fl. (M), *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av John Kåberg (C) och Christian Carlsson (KD) som hänvisade till den gemensamma reservationen från Moderaterna och Liberalerna.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 5 september 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens förslag till Skolprogram för Stockholms stads förskolor och skolor och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden, Bromma stadsdelsnämnd, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, Farsta stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Älvsjö stadsdelsnämnd, Östermalms stadsdelsnämnd.

Innehållsförteckning	Sid
Utbildningsnämnden	6
Arbetsmarknadsnämnden	9
Kulturnämnden	10
Socialnämnden	12
Bromma stadsdelsnämnd	13
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd	13
Farsta stadsdelsnämnd	14
Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd	15
Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd	16
Kungsholmens stadsdelsnämnd	16
Norrmalms stadsdelsnämnd	17
Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd	18
Skarpnäcks stadsdelsnämnd	19

Skärholmens stadsdelsnämnd	20
Spånga-Tensta stadsdelsnämnd	21
Södermalms stadsdelsnämnd	22
Älvsjö stadsdelsnämnd	23
Östermalms stadsdelsnämnd	24

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 11 november 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret ser positivt på förslaget till skolprogram och att det även omfattar förskoleverksamheten vilket ger ett helhetsperspektiv på hela stadens skolväsende. Personal, vårdnadshavare och barnen kan se den röda tråden från första dagen på förskolan till den sista dagen i grund- eller gymnasieskolan. Stadsledningskontoret ser även att det är bra att vikten av samarbete externt och internt lyfts fram i programmet.

Programmet som strategidokument med dess utformning och innehåll ger Stockholm stad bättre förutsättningar att uppnå verksamhetsområdesmålen 1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor samt 4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention.

Ett förtydligande bör göras under kapitel 4. Värderingar och trygghet som grund för utveckling. Det är oklart vilken värdegrund texten hänvisar till då det inte varken i kapitlet eller i programmet som helhet specifikt har uttryckts en tydlig värdegrund vilket kan skapa frågor hos läsaren.

Stadsledningskontoret stödjer utbildningsnämndens beslutade kompletteringar till skolprogrammet i nämndärendet 21 september 2017. Kompletteringarna är

Att under punkt 3. Kunskaper och lärande i ett Stockholm som håller samman i tredje stycket och efter tredje meningen lägga till följande text: Kulturupplevelser och eget skapande är en viktig del av skolans och förskolans verksamhet.

Att under punkt 3. Kunskaper och lärande i ett Stockholm som håller samman lägga till ett sista stycke som lyder enligt nedan: Stockholm både påverkas av och påverkar utvecklingen i omvärlden. FNs globala hållbarhetsmål ”Agenda 2030” och lärande för hållbar utveckling ska vara en självklar del av skolornas verksamhet där Stockholm ligger i framkant. Skolan ska samverka med civilsamhället och andra delar av staden för att öka förståelsen för de globala utmaningar som vi står inför.

Att under punkt 4. Värderingar och trygghet som grund för utveckling i andra stycket avsluta stycket med följande mening: ”Genom skolans elevhälsoteam bedrivs ett aktivt arbete för att förebygga ohälsa hos stadens barn och unga.”

Att under punkt 4. Värderingar och trygghet som grund för utveckling avsluta sista stycket med följande mening: I stadens skolor välkomnar vi alla oavsett bakgrund. Vi hjälper och stöttar nyanlända stockholmare så att de ska komma in i sina klasser och undervisning så snabbt som möjligt.

Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 21 november 2017 att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande över remissen.

Reservation anfördes av Johanna Sjö m.fl. (M), Gulan Avci (L) och Johan Fälldin (C), *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av Ofelia Namazova (KD), *bilaga 1*.

Arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 9 november 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Arbetsmarknadsförvaltningen anser att innehållet i programmet på ett tydligt sätt beskriver värdegrund, strategier och utvecklingsområden för förskola och skola och har goda förutsättningar att fungera som vägledning för det framtida utvecklingsarbetet. Förvaltningen anser att programmet i sin helhet utgör ett viktigt verktyg för att förverkliga Vision 2040 – Ett Stockholm för alla.

Arbetsmarknadsförvaltningen vill dock lyfta fram några punkter där programmet skulle kunna ge en ökad tydlighet och vägledning.

De delar i programmet som behandlar hur skolan tar sikte på elevernas framtid och hur eleverna förbereds för framtida arbetsmarknad kunde vara tydligare.

Programmet skulle med fördel även kunna ge en lite tydligare beskrivning kring att planering och samverkan gällande övergångar från gymnasieskolan till arbetsmarknadsinsatser och vuxenutbildning. Planeringen ska ske kring elever som inte avslutar en gymnasieutbildning före 20 års ålder samt kring vägledning för elever med gymnasiebetyg som behöver stöd i framtidsplanering.

Även frågan gällande skolavhopp och samverkan med kommunens aktivitetsansvar i att öka andelen unga som efter skolavhopp återupptar sina studier skulle med fördel kunna behandlas i programmet. Likaså skulle det interna motivationsarbetet kring elever som riskerar avhopp från skolan kunna lyftas fram. Detta mot bakgrund av att en avslutad gymnasieutbildning är den enskilt viktigaste frågan för att de unga ska komma vidare till studier eller arbete inom stadens mycket krävande arbetsmarknad.

När det gäller den stora gruppen nyanlända unga hade arbetet kring att stötta eleverna att klara sina studier tydligare kunnat lyftas, liksom frågan om hur studieplanering och planering kring vidaregångar för denna grupp ska utföras. Nyanlända ungdomars förutsättningar för att klara sina studier och få en tryggad framtid är en central fråga för att uppnå ett Stockholm för alla.

Arbetsmarknadsförvaltningen ser positivt på att arbetet kring att stimulera barns nyfikenhet med utgångspunkt i att alla människor är kreativa och aktiva lyfts i programmet. I sammanhanget kunde även betydelsen av entreprenöriellt lärande lyftas fram ytterligare, på liknande sätt som digitalt lärande beskrivs. Förvaltningen anser att entreprenöriella färdigheter så som kreativitet, företagsamhet, innovationsförmåga, nyfikenhet samt modet och förmågan att forma och omsätta idéer till verklighet är viktiga att ha på framtidens arbetsmarknad. Detta skulle även gå i linje med läroplanen som beskriver skolans roll att bidra till att eleverna utvecklar ett förhållningssätt som främjar entreprenörskap.

Slutligen anser förvaltningen att betydelsen av skolans samverkan med det omkringliggande samhället, inte minst med arbetslivet, tydligare kunde beskrivas. Det gäller både för att erbjuda stödjande insatser för de som behöver och framförallt för att ytterligare utveckla det som tas upp i programmet om Stockholms unika förutsättningar som nav för innovation, kulturutbud och utbildning. Skolor och förskolor har inom räckhåll ett innovativt näringsliv, världsunika museer och banbrytande forskningsmiljöer. Hur detta bör nyttjas för lärande och inspiration kunde betonas ytterligare i programmet.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 14 november 2017 att som svar på remissen överlämna kulturförvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av Rasmus Jonlund m.fl. (L), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Roger Mogert m.fl. (S), Micke Seid m.fl. (MP) och Ann Mari Engel (V), *bilaga 1*.

Ersätтарыtrande gjordes av Sofia Lundin (Fi) i enighet med det särskilda uttalandet från Roger Mogert m.fl. (S), Micke Seid m.fl. (MP) och Ann Mari Engel (V).

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 24 oktober 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Kulturförvaltningen ser mycket positivt på tillägget under punkt 3, Kunskaper och lärande i ett Stockholm som håller samman; ”Kulturupplevelser och eget skapande är en viktig del av skolans och förskolans verksamhet”.

Jämförelse med föregående skolprogram

Föregående skolprogram, ”En skola i världsklass”, innehöll tydliga skrivningar om kreativitet och skapande där vikten av kultur i skolan lyftes. Både för dess förmåga att utveckla elevernas kreativitet samt som viktig komponent till att kunskapsmålen nås. Stadens barnkulturplan, ”Kultur i ögonhöjd”, lyftes fram som en viktig del i arbetet där målsättningen var att kulturella och konstnärliga uttryck långsiktigt integrerades i skolans arbete.

Programmet beskrev hur en strukturerad samverkan mellan skolan och kulturen gav en unik möjlighet för Stockholm att säkra barns och ungdomars rätt till kulturell delaktighet och eget skapande.

Kulturförvaltningen ser att det är lika angeläget för framtiden att skolan och kulturlivet möts och saknar därför i den kommande skolplanen att dessa samarbeten och möten särskilt uppmärksammas. Kreativitet och innovation är en naturlig del i många av dagens och framtidens yrken och bör därför vara en bärande och integrerad del i skolans och förskolans arbete och därmed ges en ökad plats i programmet.

Föregående plan innehöll en viktig beskrivning av läsningens betydelse för barn och unga, samt beskrivningen av skolbiblioteket som ett kreativt nav för skolans undervisning och som inspirationskälla för barns och ungas läsning. Inte minst utifrån den forskning som visar att läsning inte bara påverkar barns språkliga förmågor utan även skolmognad och skolresultat vilket i sin tur är en viktig skyddsfaktor under uppväxten. Kulturförvaltningen saknar detta perspektiv i förslaget på nytt skolprogram.

Kultur i ögonhöjd bör lyftas fram

Kultur i ögonhöjd antogs i Kommunfullmäktige 2009 och i programmets mål 2 står det att ”Kultur, estetik och eget skapande är en integrerad del i lärandet”. Barn och unga ska få uppleva respektive skapa konst och kultur i möte med professionella kulturutövare som en integrerad och kontinuerlig del i vardagen.

Kulturförvaltningen föreslår att Kultur i ögonhöjd redovisas som ett av styrdokumenterna för de pedagogiska verksamheterna. På så sätt kan en större tydlighet uppnås vad gäller skolans skyldighet att uppfylla målen i Kultur i ögonhöjd.

Även Barnkonventionen uppmärksammar barnets rätt att till fullo delta i det kulturella och konstnärliga livet och att lika möjligheter för kulturell och konstnärlig verksamhet skall tillhandahållas. För detta har utbildningsförvaltningen och kulturförvaltningen ett gemensamt ansvar.

Synliggör samverkan med kulturförvaltningen

Endast i samverkan kan kulturell delaktighet och eget skapande för alla barn och ungdomar i staden förverkligas.

Relationen mellan skolbiblioteken och folkbiblioteken finns tydligt med i Utbildningsförvaltningens Skolbiblioteksplan

för Stockholms skolor och förskolor 2017–2020 vilket även med fördel kan synliggöras i skolprogrammet.

Skolprogrammet lyfter fram hur samverkan med civilsamhället och andra delar av staden är central för att uppnå Agenda 2030, FNs globala mål för en hållbar utveckling. Kulturförvaltningen vill poängtera hur dessa samarbeten är centrala för att även uppnå stadens program Kultur i ögonhöjd samt artikel 31 i Barnkonventionen.

Digitalisering är centralt

Skolprogrammet betonar hur programmering och datalogiskt tänkande ska följa som en röd tråd genom förskola, grundskola och gymnasieskola.

Kulturförvaltningen ser att detta är en riktig ambition för Stockholms förskolor och skolor. Förvaltningen vill dock poängtera att även kultur och kreativitet ska vara en röd tråd som följer eleven och dess pedagoger genom hela skoltiden. Kreativitet och estetik är viktiga förutsättningar för att lyckas med digitalt skapande.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 14 november 2017 att hänvisa till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Reservation anfördes av Andréa Ström m.fl. (M) och Frida Johansson Metso m.fl. (L), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Sofia Modigh (KD) som hänvisade till Moderaterna och Liberalernas reservation.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 11 oktober 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Socialförvaltningen ställer sig positiv till utbildningsnämndens förslag till nytt skolprogram för Stockholms stad. Planen speglar existerande mål och värderingar i skolan och förtydligar prioriteringar för utvecklingen framöver.

För att nå målet om goda och jämlika uppväxtvillkor för barn och unga krävs att skola och socialtjänst jobbar tillsammans. Förvaltningen anser därför att det är bra att vikten av samarbete externt och internt lyfts fram i programmet. Likaså är det

bra att vikten av resurs- och elevhälsoteamen lyfts fram för att skapa en inkluderande miljö och likvärdiga möjligheter för alla barn.

Förvaltningen ser vidare positivt på att programmet tagits fram med utgångspunkt i forskning och i bred delaktighet från skolpersonal och elever. Detta skapar goda förutsättningar för att implementera skolprogrammet i Stockholms skolor och förskolor.

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 23 november att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen angående Skolprogram för Stockholms stads förskolor och skolor.

Reservation anfördes av Jan Tigerström m.fl. (M) och Hanna Wistrand (L), *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av Ylva Skoogberg (C) och Kerstin Rossipal (KD) som hänvisade till reservationen från Moderaterna och Liberalerna.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 6 november 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Bromma stadsdelsförvaltning ställer sig positiva till det framarbetade Skolprogram för Stockholms stads förskolor och skolor. Programmet betonar flertalet viktiga aspekter, som kunskap och lärande, likvärdighet och samarbete mellan förskola och skola vid övergångar, vilket är grundläggande för en god förskoleverksamhet. Det viktiga samarbetet med föräldrar/vårdnadshavare beskrivs också. Det vore dock önskvärt om förskolan nämndes i alla sammanhang där skolan nämns, som exempelvis gällande agenda 2030, inomhusmiljö eller kommunikation mellan hem och skola, där det endast står skola, eftersom det annars kan tolkas som om texten i de sammanhangen inte gäller förskolan.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 23 november 2017 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen om skolprogram för Stockholms stads förskolor och skolor.

Reservation anfördes av Gustav Johansson m.fl. (M), Peter Backlund (L), Christina Peterson (C) och Claes Karlsson (KD), *bilaga 1*.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 5 oktober 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till att staden utarbetat ett skolprogram. Skolprogrammet har utarbetats med stor delaktighet av medarbetare inom de olika skolformerna.

Förvaltningen anser att det bör vara en enhetlighet när det gäller att skriva *förskola och skola* i samma ordningsföljd och att förskola bör stå först, eftersom det kommer först bland skolformerna. Vidare anser förvaltningen att arbetet med språkutveckling för barn och elever i förskola och skola bör tas upp i programmet. I övrigt har förvaltningen inga synpunkter.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 14 november 2017 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen av förslag till Skolprogram för Stockholms stad förskolor och skolor.

Reservation anfördes av Lars Jilmstad m fl (M) och Peter Öberg (L), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Malena Liedholm Ndounou (C) och Lars Hultkvist (KD) som hänvisade till reservationen från Moderaterna och Liberalerna.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 24 oktober 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen konstaterar att stadens nya skolprogram har tagits fram genom ett gediget arbete med ett brett insamlande av uppgifter och inhämtande av synpunkter från medarbetare, chefer, speciellt utsedda referensgrupper och utvalda ledningsfunktioner.

Förvaltningen ställer sig bakom förslaget i dess helhet. Särskilt viktigt och värdefullt är att programmet betonar följande aspekter:

Staden ska ha ett helhetsperspektiv. Barn och ungdomar och deras föräldrar ska uppleva en röd tråd från första dagen på förskolan till studenten.

Likvärdighet är en nyckelfråga för en rättvis och hållbar stad. Stadens verksamheter ska arbeta för att kompensera för bakgrundsfaktorer som kan påverka barns och ungdomars kunskapsutveckling.

Förskolor och skolor säkrar att barn och elever utvecklar sin digitala kompetens och lär sig ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt till digital teknik och digitala medel.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 23 november 2017 att godkänna förvaltningens svar angående remissen och överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av Elisabeth Bäckström m.fl. (M), Helen Jäderlund Eckardt (L), Bertil Pelland (C) och Carina Franke (KD), *bilaga 1*.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 19 oktober 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på det nya Skolprogrammet för Stockholms stads förskolor och skolor som har ambitionen att omfatta hela skolväsendet från förskolan till gymnasiet. Ett gemensamt program skapar förutsättningar för en likvärdig utbildning för alla barn i Stockholms kommunala förskolor och skolor.

Förvaltningens övergripande synpunkt är att skolprogrammet i hög grad genomförs av skolans perspektiv. Många av de begrepp som förekommer är typiska för skolan och används inte i förskolan. Begrepp som formativ bedömning, elevhälsoteam, lovskola är specifika för grundskola och gymnasium. Genomgående används också olika begrepp såsom barn/elev/ungdomar, vårdnadshavare/förälder, pedagog/lärare. Förvaltningen föreslår att begreppen görs enhetliga så att texten talar till både förskola och skola.

Förvaltningen ställer sig tveksam till om avsnittet som beskriver Stockholm stad som arbetsgivare (sid. 3 första stycket) är adekvat utifrån skolprogrammets syfte.

I avsnittet kunskaper och lärande i ett Stockholm som håller samman ser förvaltningen ett behov av att lyfta fram och problematisera begreppet undervisning i förskolan. Även leken, barngruppernas och de pedagogiska miljöernas betydelse för lärandet behöver betonas och beskrivas ytterligare.

I avsnittet värderingar och trygghet som grund för utveckling lyfter skolprogrammet viktiga värderingar som allas lika värde, mångfald och olikhet som tillgång vilket är positivt. En tydliga re skrivning angående barn i behov av särskilt stöd ser förvaltningen som önskvärt. Även barnrättsperspektivet lyfts där barns rätt till delaktighet och inflytande över sin förskoledag är en förutsättning för att leka och lära i en trygg miljö.

I skolprogrammets sista avsnitt; samarbete för lärande, utveckling och framtidstro lyfts samverkan med vårdnadshavare och övergång mellan förskola och skola. Förvaltningen ser positivt på detta och betonar vikten av att förskolans

arbetsätt kring detta ytterligare förtydligas. I samma avsnitt där Stockholms stads specifika resurser för kompetensutveckling beskrivs (sid. 5 femte stycket och sid. 6 första stycket) ställer sig förvaltningen tveksam till om det passar in utifrån programmets syfte.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 23 november 2017 att Hägersten- Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation anfördes av Abit Dundar m.fl. (L), Tita Bergquist m.fl. (M) och Hans Tjernström (C), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Lovisa-Teolinda Pettersson (KD) som instämde med sitt ersätтарыttrande i reservationen från Liberalerna, Moderaterna och Centerpartiet.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 23 oktober 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen har i detta ärende huvudsakligen yttrat sig om förskolan som är stadsdelsnämndens ansvarsområde.

Förslaget till nytt övergripande program har tagit hänsyn till de nya uppdrag och formuleringar som finns i styrdokument för förskolan.

Förvaltningen finner förslaget välformulerat och omfattar de huvudsakliga områden som kan vara aktuella som avsiktsförklaring för ett sammanhållet skolprogram samt att det följer genom hela utbildningstiden från förskola till gymnasium.

Förvaltningen ser dock att det vid ett par tillfällen används begrepp och ordval som inte finns inom förskolan. Exempel på detta är elevhälsoteam. I ett sammanhållet program för alla skolformer bör det tydliggöras när det inte gäller alla skolformer och vilken skolform som är berörd.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 14 november 2017 att besvara remissen med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Joel Laurén m.fl. (M) och Maria Johansson m.fl. (L), *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av Kristin Jacobsson (C) och Emil Öberg (KD) som hänvisade till reservationen från Moderaterna och Liberalerna.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 26 oktober 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är sammantaget positiv till förslaget till Skolprogram för Stockholm stads förskolor och skolor. Det är första gången ett sammanhållet program för både förskolor och skolor presenteras vilket tydligare än tidigare visar förskolans betydelse för den kommande skolgången. Det är viktigt att betona trygga och välplanerade övergångar från förskola till förskoleklass, inte minst för de barn som har behov av särskilt stöd.

Centrala begrepp i programmet är likvärdighet och hållbar skolutveckling. Det är viktigt att staden arbetar för en likvärdig förskola med en hållbar skolutveckling för alla barn. En socialt, ekologiskt och demokratiskt hållbar utveckling ger barnen i förskolan bra förutsättningar för kommande utbildning.

Förvaltningen är också positiv till skrivningarna om pedagogiska ute- och innemiljöer samt betydelsen av estetiska lärprocesser som ligger i linje med Kungsholmens förskolors pedagogiska ställningstaganden. Betydelsen av digitalisering och ny teknik lyfts fram vilket även det ligger i samklang med det arbete som pågår inom förvaltningens förskolor. Här är viktigt att poängtera ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt vid användandet även på förskolenivå.

Ett gott samarbete med vårdnadshavarna betonas. Förvaltningen anser att det viktigt med en väl fungerande hantering av synpunkter och klagomål och att förskola och hem samverkar utifrån sina olika roller på ett konstruktivt sätt.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 23 november 2017 att besvara remissen med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Petra Gardos Ek m.fl. (M), Fredrik Adolfsson (C) , *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Margita Jacobsson (L), *bilaga 1*.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 25 oktober 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att det är positivt med ett skolprogram som har som ambition att omfatta hela skolväsendet från förskolan till gymnasiet. Det är viktigt att se barnets skoltid ur ett helhetsperspektiv, där en sammanhållen syn på förskolans och skolans uppdrag upplevs som en röd tråd från första dagen på förskolan fram till studenten. Ett gemensamt skolprogram för förskola och skola skapar förutsättningar för en likvärdig utbildning för alla barn i Stockholms kommunala förskolor och skolor, som nämns i skolprogrammets andra stycke. Förvaltningen anser dock att programmet främst vänder sig till grundskolan och gymnasiet och att förskolans perspektiv och centrala begrepp behöver skrivas fram ytterligare.

I skolprogrammet särskiljs skolan och förskolan på vissa ställen och på andra ställen avses enbart skolan. Det blir en otydlighet om det berör alla skolformer eller enbart en skolform. Förvaltningen föreslår att alla skolformer benämns skola utom i de fall där det rör en särskild skolform eller att det skrivs både förskola och skola på alla ställen där båda skolformerna innefattas. Det gäller även benämningen barn och elever då det på vissa ställen står både och på andra ställen enbart elever. Förvaltningen föreslår att detta förtydligas genom att på samtliga ställen där båda grupperna innefattas benämns som barn och elever för att få en tydlighet.

Skolprogrammet nämner likvärdigheten som en nyckelfaktor för framtidens förskolor och skolor i avsnitt 2, Likvärdighet och hållbar skolutveckling i ett växande Stockholm. Tillgång till utbildad och kompetent personal är av största vikt för att kunna erbjuda en likvärdig förskola med kvalitet. Förvaltningen anser att skol-programmet med ett särskilt stycke bör belysa stadens utmaning avseende att rekrytera och behålla behörig pedagogiskt utbildad personal. Förvaltningen önskar ett särskilt stycke om hur staden ska möta denna utmaning.

I avsnitt 3, Kunskaper och lärande i ett Stockholm som håller samman, ser förvaltningen behov av att begreppet undervisning i förskolan lyfts fram och problematiseras. Lekens, barngruppens och de pedagogiska miljöernas betydelse för lärandet behöver betonas och beskrivas ytterligare. I samma stycke efterlyser förvaltningen beskrivningar på hur förskolan arbetar inkluderande med barn i behov av särskilt stöd.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 23 november 2017 att remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Benjamin Dousa m.fl. (M) och Banar Sabet (C), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Elvir Kazinic m.fl. (S) och Martin Michel m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 25 oktober 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till programmet. Ett program som omfattar hela utbildningskedjan bidrar till helhetssyn och en röd tråd genom barnets hela utbildningsperiod. Förvaltningen delar också uppfattningen att tydligt prioriterade utvecklingsområden som är gemensamma för stadens förskolor och skolor kommer att bidra till likvärdighet och goda förutsättningar för varje barn och elevs utveckling och lärande. Att fördela stadens resurser utifrån de olika behov som finns i verksamheterna kommer att stärka likvärdigheten.

Förvaltningen anser därför att språk och kommunikation är ett område som tydligt behöver lyftas och prioriteras inom alla skolformer i programmet. En grundläggande förutsättning för barn och elevers lärande är möjligheten till ett funktionellt språk och förmåga att kommunicera. För barn med annat modersmål än svenska är det viktigt att kunna uttrycka sig både på modersmålet och på svenska.

I programmet betonas vidare att barn och elever måste få träna på uthållighet och öva på att inte ge upp vid motgångar. Förvaltningen anser att formuleringen är oklar och att skrivningen bör förtydligas för att bidra till verksamheternas utveckling.

Slutligen anser förvaltningen att programmet bör gälla både förskola och skola. Förvaltningen menar därför att begreppen barn och elever samt förskola och skola bör ses över i hela programmet. Flera skrivningar där endast elever och skola nämns bör även omfatta barn och förskola. Förvaltningen menar att ett förtydligande av målgrupp och skolform är en viktig förutsättning för att förankra programmet i alla utbildningsverksamheter.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 23 november 2017 att förvaltningens tjänsteutlåtande överlämnas till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation anfördes av Kristina Lutz m.fl. (M), Jessica Sjönell (L) och Gunnar Caperius (C), *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av Jonathan Lindgren (KD) som hänvisade till reservationen från Moderaterna, Liberalerna och Centerpartiet.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 30 oktober 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer i stort med förslaget till nytt skolprogram för Stockholm stad. Skolprogrammet är en viljeyttring om vad barn, elever och vårdnadshavare ska förvänta sig av skolväsendet i Stockholm.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 23 november 2017 att överlämna förvaltningens förslag till beslut och därutöver som svar på remissen anföra:

”Vi ser positivt på att skolprogrammet lyfter vikten av att ha en kontinuitet ifrån det att barnen är ett år tills dess att de fyller tjugo, att vetenskap och beprövad erfarenhet ska styra arbetet i förskolan och skolan, samt att alla barn och elever, oavsett studietakt, ska få stöd och utmaningar för att nå så långt som möjligt. Vi ser även positivt på det tydliga fokus som kommer till uttryck i programmet vad gäller genusperspektiv och en förskola och skola fri från diskriminering, förtryck och kränkningar. Att få ansvaret för en annan människas barn i föräldrarnas frånvaro är det största förtroende en människa över huvud taget kan tilldelas. Det är ett ansvar som inte kan tas på för stort allvar. Det är därför av största vikt att förskolan och skolan kan garantera en arbetsmiljö där kränkningar av dessa slag inte förekommer. En förälder ska aldrig behöva oroa sig över att hans barn far illa under sin dag i förskolan eller skolan. Därför hade det varit positivt om programmet, under punkt 4, även lyft vikten av att skydda barnen ifrån kränkningar och andra hot som kan komma utifrån. Det kan till exempel handla om att tillse att inte alltför många förskoleavdelningar delar på samma ingång och gårdsutrymmen, då det kan leda till att det blir svårt för förskolepersonalen att ha en överblick över de vuxna som vistas i lokalerna och vilka som hör dit och inte. Det kan även handla om vikten av att tillse att barnen har kunskap om rätten till sin egen kropp och var de kan vända sig om denna rätt kränks. Det vore också önskvärt att programmet, under punkt 3, lyfter barns rätt till att vistas i en giftfri miljö, vilket t.ex. säkerställs inom arbetet

med kemikaliefri förskola. Generellt vore det positivt om förskolan kunde få mer utrymme i programmet då den nu hamnar lite i skymundan.”

Reservation anfördes av Jan Jönsson m.fl. (L), Elisabeth Johnson m.fl. (M) och Erik Sihlberg (C), *bilaga 1*.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 18 oktober 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till förslaget med ett Skolprogram för Stockholms stads förskolor och skolor som ska vägleda verksamheterna i deras arbete.

Nuvarande program för förskola och skola synliggör tillsammans med stadens budget Stockholms Stads ambitioner och prioriteringar utifrån nationella styrdokument och lokala förutsättningar. Det nya förslaget är mer generellt skrivet. Förvaltningen skulle vilja se ett program som på ett tydligare sätt konkretiserar Stockholms stads ambitioner och blir det stöd för verksamheterna på det sätt som nuvarande program är.

Det framtagna förslaget har fokus på skolans verksamhet, vilket kan jämföras med dagens två program som ger de olika skolformerna samma dignitet.

Sid 3(6) *”Vi erbjuder fritidshem och fritidsklubb med god kvalitet och ger de yngre skoleleverna en sammanhållen skoldag.”*

Sid 4(6) *”Skolan ska samverka med civilsamhället och andra delar av staden för att öka förståelsen för de globala utmaningar som vi står inför.”*

Sid 5(6) *”I stadens skolor välkomnar vi alla oavsett bakgrund. Vi hjälper och stöttar nyanlända stockholmare så att de ska komma in i sina klasser och undervisning så snabbt som möjligt.”*

Språkbruk

- begreppet vårdnadshavare bör används konsekvent
- förskola bör omnämnas före skola eftersom det är första steget i utbildningskedjan
- i förskolans verksamhet används inte elev som begrepp vilket innebär att barn och elever bör användas i det gemensamma dokumentet

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 23 november 2017 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av Markus Brigander m.fl. (alla M) (M), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Bengt Porseby (L), *bilaga 1*.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 9 oktober 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till förslaget av Skolprogram för Stockholms stads förskolor och skolor eftersom det innebär att staden får ett samlat program med ett helhetsperspektiv för utbildningsverksamheterna från förskola till gymnasium.

Förvaltningen ser även positivt på den samverkansprocess mellan utbildningsförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna som lett fram till det framtagna förslaget till Skolprogram för Stockholms stads förskolor och skolor.

Förvaltningen anser dock att programmet behöver förtydligas så att respektive skolform lyfts fram tydligare. De olika skolformerna bör omnämnas i texten alternativt att det i inledningen ges en förklaring till de begrepp som används i texten, exempelvis att begreppet skola kommer användas och att det omfattar alla skolformer från förskola till gymnasium. Annars bör de olika skolformerna vara indelade i olika avsnitt under del 2- 5.

Jämfört med Stockholms stads nuvarande förskoleprogram, Framtidens förskola och Skolprogram för Stockholms stad – Skola i världsklass upplevs nya förslaget mer generellt skrivet. Samtidigt finns förståelse för att om planen blir för detaljerad är risken att den blir en upprepning utav de olika läroplanerna.

Förvaltningen undrar om stadsdelsnämndernas ansvar ska ingå i följande skrivning under andra stycket i inledningen: ”Skolprogrammet ger också vägledning för strategiska prioriteringar i såväl kommunfullmäktiges årliga budget, som utbildningsnämndens och de enskilda skolornas verksamhetsplaner framöver.”

Vidare anser förvaltningen att begreppen barn respektive elev genomgående bör få en tydligare koppling till de avsnitt som berör respektive verksamhet. Barn begreppet – revideringen av läroplanen vad säger den så att samma begrepp används. Förvaltningen föreslår även att begreppet vårdnadshavare används genomgående i texten.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 23 november 2017 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Christoffer Järkeborn m.fl. (M) och Anne-Lie Elfven (L), *bilaga 1*.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 1 november 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till ett gemensamt skolprogram för förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola så att hela skolväsendet håller ihop. Skolprogrammet för Stockholms stads förskolor och skolor ersätter Skolprogram för Stockholms stad ”Skola i världsklass” från 2013 och Stockholms stads förskoleprogram – framtidens förskola. De två nuvarande programmen för stadens utbildningsväsende bildar tillsammans en helhet för utbildningssystemet i staden.

I förslaget för skolprogram särskiljs skolan och förskolan på vissa ställen och på andra ställen avses enbart skolan. Under exempelvis området värderingar och trygghet som grund för utveckling står det att ”i stadens skolor välkomnar vi alla oavsett bakgrund och att nyanlända stockholmare får stöd så att de ska komma in i sina klasser och undervisning så snabbt som möjligt”. Denna skrivning förutsätter förvaltningen även gäller förskolan.

Mot bakgrund av ovan föreslår förvaltningen att alla skolformer benämns under samlingsnamnet skola. När det berör en specifik skolform bör dessa benämnas vid namn, det vill säga förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola.

Förvaltningen föreslår också att det förslagna skolprogrammet kompletteras med beskrivningar på hur de olika skolformerna ska möta kraven och förväntningarna då samhället blir allt mer digitaliserat.

Det nuvarande förskoleprogrammet belyser att en viktig förutsättning för kvalitetsutveckling är personalens möjligheter till gemensam kompetensutveckling, planering, uppföljning och utvärdering. Förvaltningen vill belysa att förskolan behöver förutsättningar för att kunna arbeta med ett systematiskt kvalitetsarbete. Hur detta ska gå till framgår inte i det förslagna skolprogrammet. Därför bör det fogas in i det förslagna programmet att förskolorna även i fortsättningen ska ha möjlighet att stänga för gemensam planering några timmar en dag i månaden och för planeringsdagar upp till fyra dagar per år. Detta under förutsättning att förskolan kan ordna omsorg för de barn som behöver det under dessa tillfällen.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 19 oktober 2017 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Johan Nilsson med flera (M), Anna Engelbert (L) och Evy Kjellberg (C), *bilaga 1*.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 19 oktober 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer i det som skrivs i förslaget till Skolprogram för Stockholms stads förskolor och skolor med de kompletteringar som utbildningsnämnden beslutat. Det är positivt att staden får ett samlat program för utbildningsverksamheterna från förskola till gymnasium, som lyfter fram stadens strategiska prioriteringar inom utbildningsområdet.

Förvaltningen vill dock framhålla att programmet behöver förtydligas så att begreppen barn respektive elev genomgående får en tydligare koppling till de avsnitt som berör respektive verksamhet.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 23 november 2017 att godkänna förslaget till nytt skolprogram för Stockholms stads förskolor och skolor.

Therese Carlborg (M) och Mats Hasselgren (L) anmälde att de avstår att delta i beslutet med hänvisning till utbildningsnämndens återremissyrkande.

Särskilt uttalande gjordes av Maria Antonsson m.fl. (MP), Birgit Marklund Beijer m.fl. (S) och Jaime Barrios (V), *bilaga 1*.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 23 november 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att det är positivt med ett skolprogram som har som ambition att omfatta hela skolväsendet från förskolan till gymnasiet. Det är viktigt att se barnets skoltid i ett helhetsperspektiv, där en sammanhållen syn på förskolans och skolans uppdrag upplevs som en röd tråd från första dagen på förskolan fram till studenten. Ett gemensamt skolprogram för förskola och skola skapar förutsättningar för en likvärdig utbildning för alla barn i Stockholms kommunala förskolor och skolor, som nämns i Skolprogrammets andra stycke.

Förvaltningens övergripande synpunkt är att skolprogrammet i hög grad genomförs av skolans perspektiv. Det beror delvis på att många av begreppen som förekommer är typiska för skolan och inte används i förskolan. Begrepp som läxhjälp och lovskolor, formativ bedömning och elevhälsoteam är specifika för grundskola och gymnasium. Genomgående används också olika begrepp för liknande företeelser till exempel barn/elev/ ungdomar, förälder/vårdnadshavare,

lärare/pedagog. Förvaltningen föreslår att begreppen görs mer enhetliga, så att texten på ett bättre sätt talar till skolan och förskolan samtidigt.

Skolprogrammet nämner likvärdigheten som en nyckelfaktor för framtidens förskolor och skolor, i avsnittet Likvärdighet och hållbar skolutveckling i ett växande Stockholm. Utbildad och kompetent personal är av största vikt för att kunna erbjuda en likvärdig förskola med hög kvalitet. Förvaltningen vill poängtera barnrättsperspektivets betydelse, där barnets bästa alltid ska vara utgångspunkten för verksamheten och där barns erfarenheter och intresses tas tillvara. Förvaltningen ställer sig tveksam till om avsnittet som beskriver Stockholms stad som arbetsgivare är adekvat, utifrån Skolprogrammets syfte (s.3 första stycket).

I avsnittet kunskaper och lärande i ett Stockholm som håller samman ser förvaltningen behov av att begreppet undervisning i förskolan lyfts fram och problematiseras. Lekens, barngruppens och de pedagogiska miljöernas betydelse för lärandet skulle också behöva betonas och beskrivas ytterligare. Flera av begreppen, insatserna och arbetssätten som omnämns är specifika för skolan. De ligger långt ifrån förskolans verksamhet och blir därför svårtillgängliga. I samma stycke efterlyser förvaltningen beskrivningar på hur förskolan arbetar inkluderande med barn i behov av särskilt stöd.

I avsnittet värderingar och trygghet som grund för utveckling lyfter Skolprogrammet viktiga grundläggande värderingar för vårt demokratiska samhälle, vilket är positivt. Allas lika värde, mångfald och olikhet som tillgång är viktiga värden som behöver omsättas praktiskt i vardagen. Förvaltningen ser positivt på att barnrättsperspektivet lyfts i detta sammanhang, där barns rätt till delaktighet och inflytande över sin dag på förskolan är en förutsättning för lek och lärande i en trygg miljö.

I Skolprogrammets sista avsnitt samarbete för lärande, utveckling och framtidstro lyfts betydelsefulla teman som samverkan med vårdnadshavare och övergång mellan förskola och skola. Förvaltningen ser positivt på detta och betonar vikten vid att förskolans arbetssätt kring dessa teman ytterligare förtydligas. Förvaltningen ställer sig tveksam till om avsnittet om Stockholms stads specifika resurser för kompetensutveckling (s.5 femte stycket och s.6 första stycket) passar in utifrån programmets syfte.

Stockholm är en stad med många kvaliteter som kan komma skolor och förskolor till gagn i deras uppdrag, som nämns i Skolprogrammets näst sista stycke. För ett barn i förskolan är förskolegården och närmiljön det första mötet med staden. Möjligheter till lek, upplevelser och aktivitet i förskolans närmiljö är därför av yttersta vikt för de allra yngsta stockholmarna. I ett längre skolperspektiv och i takt med ökad ålder kan barn och unga erövra staden bit för bit, där Stockholms alla unika kvaliteter kan bli en del i det livslånga lärandet.

Reservationer m.m.

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av Cecilia Brinck m.fl. (M) och Lotta Edholm m.fl. (L) enligt följande.

Utbildningsnämnden beslutar följande.

Att återremittera Skolprogrammet till utbildningsförvaltningen.

Att Därutöver anförs följande:

Utbildningsförvaltningen har genomfört ett ambitiöst arbete med skolprogrammet där många av förvaltningens anställda kommit till tals. Vi delar också programmets skrivningar om att likvärdigheten är den största och viktigaste utmaningen i Stockholms stads skolor och förskolor och att alla har rätt att nå sin optimala kunskapspotential.

Skolprogrammet är ett viktigt styrdokument, där kommunfullmäktige kommunicerar sina prioriteringar för Stockholms stads elever över flera år.

Med anledning av det anser vi att vissa delar saknas i det föreslagna skolprogrammet.

Alla elever har rätt att nå sin kunskapspotential, men idag ser vi stora skillnader i resultaten mellan olika skolor. Arbetet för likvärdighet bör utvecklas i programmet, och stycket ”Kunskaper och lärande i ett Stockholm som håller samman” bör utökas. Läs-, skriv- och språkutveckling är en grund för all kunskap, och en av anledningarna till att pojkar får sämre resultat än flickor i grundskolan är att de har en sämre språkutveckling. Detta bör omnämnas som en prioritering i ett särskilt stycke i programmet. Stockholms stad har också en utmaning vad gäller trygghet och studiero i skolorna. Det har en stor påverkan på kunskapsresultaten, återigen inte minst vad gäller pojkarnas resultat. Elevhälsoarbetet är också avgörande för kunskapsresultaten. Båda dessa ämnen borde behandlas som prioriterade i varsitt stycke i programmet.

För att uppnå likvärdighet behövs ett systematiskt kvalitetsarbete, inte bara på enhetsnivå som förslaget till program anger, men stadsövergripande. Detta borde behandlas i ett särskilt avsnitt i programmet.

Stockholm stad har en enorm utmaning i att rekrytera och behålla behöriga lärare, både i grundskolan och gymnasieskolan såväl som i förskolan. Vi anser att det ska reflekteras i programmet, med ett särskilt stycke om hur Stockholm stad ska möta den utmaningen.

En stor del av stadens barn och elever går i förskolor, grundskolor och gymnasieskolor som drivs av fristående aktörer. Utbildningsförvaltningens relation till de fristående aktörerna bör behandlas utförligt i ett särskilt stycke.

Stockholms stad står inför en stor utbyggnad av förskolan, grundskolan och gymnasieskolan. Ett särskilt stycke om hur staden ska förhålla sig till utbyggnaden bör därför införas i programmet.

Arbetsmarknadsnämnden

Reservation anfördes av Johanna Sjö m.fl. (M), Gulan Avci (L) och Johan Fälldin (C) enligt följande.

Arbetsmarknadsnämnden beslutar följande.

1. Förvaltningens förslag till beslut godkänns delvis.
2. Därutöver anføres följande.

Det har genomförts ett ambitiöst arbete med skolprogrammet och vi delar programmets skrivningar om att likvärdigheten är den största och viktigaste utmaningen i Stockholms stads skolor och förskolor. Alla har rätt att nå sin optimala kunskapspotential.

Skolprogrammet är ett viktigt styrdokument, där kommunfullmäktige kommunicerar sina prioriteringar för Stockholms stads elever över flera år.

Vi anser dock att programmet saknar tillräckliga redogörelser av bland annat likvärdighet och minskade resultatskillnader mellan elever och skolor, trygghet och studiero samt elevhälsa. Även lärarbristen och kompetensförsörjningen, stadens relation till fristående aktörer samt skolutbyggnaden bör behandlas mer ingående i programmet. Med anledning av det ansåg Alliansen i utbildningsnämnden att det föreslagna skolprogrammet har vissa brister som bör åtgärdas, varför vi yrkade återremiss.

Särskilt uttalande gjordes av Ofelia Namazova (KD) enligt följande.

Det har genomförts ett ambitiöst arbete med skolprogrammet och vi delar programmets skrivningar om att likvärdigheten är den största och viktigaste utmaningen i Stockholms stads skolor och förskolor. Alla har rätt att nå sin optimala kunskapspotential.

Skolprogrammet är ett viktigt styrdokument, där kommunfullmäktige kommunicerar sina prioriteringar för Stockholms stads elever över flera år.

Vi anser dock att programmet saknar tillräckliga redogörelser av bland annat likvärdighet och minskade resultatskillnader mellan elever och skolor, trygghet och studiero samt elevhälsa. Även lärarbristen och kompetensförsörjningen, stadens relation till fristående aktörer samt skolutbyggnaden bör behandlas mer ingående i programmet. Med anledning av det ansåg Alliansen i utbildningsnämnden att det föreslagna skolprogrammet har vissa brister som bör åtgärdas, varför vi yrkade återremiss.

Kulturnämnden

Reservation anfördes av Rasmus Jonlund m.fl. (L) enligt följande.

Att besluta att delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut, och att därutöver anföra följande:

Vi delar också programmets skrivningar om att likvärdigheten är den största och viktigaste utmaningen i Stockholms stads skolor och förskolor och att alla har rätt att nå sin optimala kunskapspotential.

Skolprogrammet är ett viktigt styrdokument, där kommunfullmäktige kommunicerar sina prioriteringar för Stockholms stads elever över flera år.

Med anledning av det anser vi att vissa delar saknas i det föreslagna skolprogrammet.

Alla elever har rätt att nå sin kunskapspotential, men idag ser vi stora skillnader i resultaten mellan olika skolor. Arbetet för likvärdighet bör utvecklas i programmet, och stycket ”Kunskaper och lärande i ett Stockholm som håller samman” bör utökas. Läs-, skriv- och språkutveckling är en grund för all kunskap, och en av anledningarna till att pojkar får sämre resultat än flickor i grundskolan är att de har en sämre språkutveckling. Detta bör omnämnas som en prioritering i ett särskilt stycke i programmet. Stockholms stad har också en utmaning vad gäller trygghet och studiero i skolorna. Det har en stor påverkan på kunskapsresultaten, återigen inte minst vad gäller pojkarnas resultat. Elevhälsoarbetet är också avgörande för kunskapsresultaten. Båda dessa ämnen borde behandlas som prioriterade i varsitt stycke i programmet.

För att uppnå likvärdighet behövs ett systematiskt kvalitetsarbete, inte bara på enhetsnivå som förslaget till program anger, men stadsövergripande. Detta borde behandlas i ett särskilt avsnitt i programmet.

Stockholm stad har en enorm utmaning i att rekrytera och behålla behöriga lärare, både i grundskolan och gymnasieskolan såväl som i förskolan. Vi anser att det ska reflekteras i programmet, med ett särskilt stycke om hur Stockholm stad ska möta den utmaningen.

En stor del av stadens barn och elever går i förskolor, grundskolor och gymnasieskolor som drivs av fristående aktörer. Utbildningsförvaltningens relation till de fristående aktörerna bör behandlas utförligt i ett särskilt stycke.

Stockholms stad står inför en stor utbyggnad av förskolan, grundskolan och gymnasieskolan. Ett särskilt stycke om hur staden ska förhålla sig till utbyggnaden bör därför införas i programmet.

Med anledning av dessa brister yrkade Alliansen på återremiss när skolprogrammet behandlades i utbildningsnämnden.

Särskilt uttalande gjordes av Roger Mogert m.fl. (S), Micke Seid m.fl. (MP) och Ann Mari Engel (V) enligt följande.

Vi instämmer i förvaltningens synpunkter. Därtill vill vi särskilt poängtera vikten av allas tillgång till kultur och skapande. Tillgången till kultur och skapande får inte bero

på exempelvis inkomst, kön eller bostadsadress. Genom förskola och skola finns en unik möjlighet att ge alla unga tidig tillgång till kultur och skapande. Ett starkt kulturellt kapital ger oss människor en styrka vad vi än senare tar oss an i livet.

Socialnämnden

Reservation anfördes av Andréa Ström m.fl. (M) och Frida Johansson Metso m.fl. (L) enligt följande.

1. Förvaltningens förslag till beslut godkänns delvis.
2. Därutöver anføres följande.

Det har genomförts ett ambitiöst arbete med skolprogrammet och vi delar programmets skrivningar om att likvärdigheten är den största och viktigaste utmaningen i Stockholms stads skolor och förskolor. Alla har rätt att nå sin optimala kunskapspotential.

Skolprogrammet är ett viktigt styrdokument, där kommunfullmäktige kommunicerar sina prioriteringar för Stockholms stads elever över flera år.

Vi anser dock att programmet saknar tillräckliga redogörelser av bland annat likvärdighet och minskade resultatskillnader mellan elever och skolor, trygghet och studiero samt elevhälsa. Även lärarbristen och kompetensförsörjningen, stadens relation till fri-stående aktörer samt skolutbyggnaden bör behandlas mer ingående i programmet. Med anledning av det ansåg Alliansen i utbildningsnämnden att det föreslagna skolprogrammet har vissa brister som bör åtgärdas, varför vi yrkade återremiss.

Bromma stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Jan Tigerström m.fl. (M) och Hanna Wistrand (L) enligt följande.

Förvaltningens förslag till beslut godkänns delvis
Därutöver anføres följande:

Utbildningsförvaltningen har genomfört ett ambitiöst arbete med skolprogrammet där många av förvaltningens anställda kommit till tals. Vi delar också programmets skrivningar om att likvärdigheten är den största och viktigaste utmaningen i Stockholms stads skolor och förskolor och att alla har rätt att nå sin optimala kunskapspotential.

Skolprogrammet är ett viktigt styrdokument, där kommunfullmäktige kommunicerar sina prioriteringar för Stockholms stads elever över flera år.

Alla elever har rätt att nå sin kunskapspotential, men idag ser vi stora skillnader i resultaten mellan olika skolor. Arbetet för likvärdighet bör utvecklas i programmet, och stycket ”Kunskaper och lärande i ett Stockholm som håller samman” bör utökas. Läs-, skriv- och språkutveckling är en grund för all kunskap, och en av anledningarna till att pojkar får sämre resultat än flickor i grundskolan är att de har en sämre språkutveckling. Detta bör omnämnas som en prioritering i ett särskilt stycke i programmet. Stockholms stad har också en utmaning vad gäller trygghet och studiero i skolorna. Det har en stor påverkan på kunskapsresultaten, återigen inte minst vad gäller pojkarnas resultat. Elevhälsoarbetet är också avgörande för kunskapsresultaten. Båda dessa ämnen borde behandlas som prioriterade i varsitt stycke i programmet.

För att uppnå likvärdighet behövs ett systematiskt kvalitetsarbete, inte bara på enhetsnivå som förslaget till program anger, men stadsövergripande. Detta borde behandlas i ett särskilt avsnitt i programmet.

Stockholm stad har en enorm utmaning i att rekrytera och behålla behöriga lärare, både i grundskolan och gymnasieskolan såväl som i förskolan. Vi anser att det ska reflekteras i programmet, med ett särskilt stycke om hur Stockholm stad ska möta den utmaningen.

En stor del av stadens barn och elever går i förskolor, grundskolor och gymnasieskolor som drivs av fristående aktörer. Utbildningsförvaltningens relation till de fristående aktörerna bör behandlas utförligt i ett särskilt stycke.

Stockholms stad står inför en stor utbyggnad av förskolan, grundskolan och gymnasieskolan. Ett särskilt stycke om hur staden ska förhålla sig till utbyggnaden bör därför införas i programmet.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Gustav Johansson m.fl. (M), Peter Backlund (L), Christina Peterson (C) och Claes Karlsson (KD) enligt följande.

Utbildningsförvaltningen har genomfört ett ambitiöst arbete med skolprogrammet där många av förvaltningens anställda kommit till tals. Vi delar också programmets skrivningar om att likvärdigheten är den största och viktigaste utmaningen i Stockholms stads skolor och förskolor och att alla har rätt att nå sin optimala kunskapspotential.

Skolprogrammet är ett viktigt styrdokument, där kommunfullmäktige kommunicerar sina prioriteringar för Stockholms stads elever över flera år.

Alla elever har rätt att nå sin kunskapspotential, men idag ser vi stora skillnader i resultaten mellan olika skolor. Arbetet för likvärdighet bör utvecklas i programmet, och stycket ”Kunskaper och lärande i ett Stockholm som håller samman” bör utökas. Läs-, skriv- och språkutveckling är en grund för all kunskap, och en av anledningarna till att pojkar får sämre resultat än flickor i grundskolan är att de har en sämre språkutveckling. Detta bör omnämnas som en prioritering i ett särskilt stycke i

programmet. Stockholms stad har också en utmaning vad gäller trygghet och studiero i skolorna. Det har en stor påverkan på kunskapsresultaten, återigen inte minst vad gäller pojkarnas resultat. Elevhälsoarbetet är också avgörande för kunskapsresultaten. Båda dessa ämnen borde behandlas som prioriterade i varsitt stycke i programmet.

För att uppnå likvärdighet behövs ett systematiskt kvalitetsarbete, inte bara på enhetsnivå som förslaget till program anger, men stadsövergripande. Detta borde behandlas i ett särskilt avsnitt i programmet.

Stockholm stad har en enorm utmaning i att rekrytera och behålla behöriga lärare, både i grundskolan och gymnasieskolan såväl som i förskolan. Vi anser att det ska reflekteras i programmet, med ett särskilt stycke om hur Stockholm stad ska möta den utmaningen.

En stor del av stadens barn och elever går i förskolor, grundskolor och gymnasieskolor som drivs av fristående aktörer. Utbildningsförvaltningens relation till de fristående aktörerna bör behandlas utförligt i ett särskilt stycke.

Stockholms stad står inför en stor utbyggnad av förskolan, grundskolan och gymnasieskolan. Ett särskilt stycke om hur staden ska förhålla sig till utbyggnaden bör därför införas i programmet.

Farsta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Lars Jilmstad m.fl. (M) och Peter Öberg (L) enligt följande.

Stadsdelsnämnden anför följande som svar på remissen av förslag till Skolprogram för Stockholms stad förskolor och skolor.

Det har genomförts ett ambitiöst arbete med skolprogrammet och vi delar programmets skrivningar om att likvärdigheten är den största och viktigaste utmaningen i Stockholms stads skolor och förskolor. Alla har rätt att nå sin optimala kunskapspotential.

Skolprogrammet är ett viktigt styrdokument, där kommunfullmäktige kommunicerar sina prioriteringar för Stockholms stads elever över flera år.

Vi anser dock att programmet saknar tillräckliga redogörelser av bland annat likvärdighet och minskade resultatskillnader mellan elever och skolor, trygghet och studiero samt elevhälsa. Även lärarbristen och kompetensförsörjningen, stadens relation till fristående aktörer samt skolbyggnaden bör behandlas mer ingående i programmet. Med anledning av det ansåg Alliansen i utbildningsnämnden att det föreslagna skolprogrammet har vissa brister som bör åtgärdas, varför vi yrkade återremiss. Farsta stadsdelsnämnd delar den uppfattningen.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Elisabeth Bäckström m.fl. (M), Helen Jäderlund Eckardt (L), Bertil Pelland (C) och Carina Franke (KD) enligt följande.

Att Stadsdelsnämnden beslutar att besvara remissen enligt nedan.

Utbildningsförvaltningen har genomfört ett ambitiöst arbete med skolprogrammet där många av förvaltningens anställda kommit till tals. Vi delar också programmets skrivningar om att likvärdigheten är den största och viktigaste utmaningen i Stockholms stads skolor och förskolor och att alla har rätt att nå sin optimala kunskapspotential.

Skolprogrammet är ett viktigt styrdokument, där kommunfullmäktige kommunicerar sina prioriteringar för Stockholms stads elever över flera år.

Alla elever har rätt att nå sin kunskapspotential, men idag ser vi stora skillnader i resultaten mellan olika skolor. Arbetet för likvärdighet bör utvecklas i programmet, och stycket ”Kunskaper och lärande i ett Stockholm som håller samman” bör utökas. Läs-, skriv- och språkutveckling är en grund för all kunskap, och en av anledningarna till att pojkar får sämre resultat än flickor i grundskolan är att de har en sämre språkutveckling. Detta bör omnämnas som en prioritering i ett särskilt stycke i programmet. Stockholms stad har också en utmaning vad gäller trygghet och ro att studera i skolorna. Det har en stor påverkan på kunskapsresultaten, återigen inte minst vad gäller pojkarnas resultat. Elevhälsoarbetet är också avgörande för kunskapsresultaten. Båda dessa ämnen borde avhandlas som prioriterade i varsitt stycke i programmet.

För att uppnå likvärdighet behövs ett systematiskt kvalitetsarbete, inte bara på enhetsnivå som förslaget till program anger, men stadsövergripande. Detta borde behandlas i ett särskilt avsnitt i programmet.

Stockholm stad har en enorm utmaning i att rekrytera och behålla behöriga lärare, både i grundskolan och gymnasieskolan såväl som i förskolan. Vi anser att det ska reflekteras i programmet, med ett särskilt stycke om hur Stockholm stad ska möta den utmaningen.

En stor del av stadens barn och elever går i förskolor, grundskolor och gymnasieskolor som drivs av fristående aktörer. Utbildningsförvaltningens relation till de fristående aktörerna bör behandlas utförligt i ett särskilt stycke.

Stockholms stad står inför en stor utbyggnad av förskolan, grundskolan och gymnasieskolan. Ett särskilt stycke om hur staden ska förhålla sig till utbyggnaden bör därför införas i programmet.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Abit Dundar m.fl. (L), Tita Bergquist m.fl. (M) och Hans Tjernström (C) enligt följande.

Utbildningsförvaltningen har genomfört ett ambitiöst arbete med skolprogrammet där många av förvaltningens anställda kommit till tals. Vi delar också programmets skrivningar om att likvärdigheten är den största och viktigaste utmaningen i Stockholms stads skolor och förskolor och att alla har rätt att nå sin optimala kunskapspotential.

Skolprogrammet är ett viktigt styrdokument, där kommunfullmäktige kommunicerar sina prioriteringar för Stockholms stads elever över flera år.

Alla elever har rätt att nå sin kunskapspotential, men idag ser vi stora skillnader i resultaten mellan olika skolor. Arbetet för likvärdighet bör utvecklas i programmet, och stycket ”Kunskaper och lärande i ett Stockholm som håller samman” bör utökas. Läs-, skriv- och språkutveckling är en grund för all kunskap, och en av anledningarna till att pojkar får sämre resultat än flickor i grundskolan är att de har en sämre språkutveckling. Detta bör omnämnas som en prioritering i ett särskilt stycke i programmet. Stockholms stad har också en utmaning vad gäller trygghet och studiero i skolorna. Det har en stor påverkan på kunskapsresultaten, återigen inte minst vad gäller pojkarnas resultat. Elevhälsoarbetet är också avgörande för kunskapsresultaten. Båda dessa ämnen borde behandlas som prioriterade i varsitt stycke i programmet.

För att uppnå likvärdighet behövs ett systematiskt kvalitetsarbete, inte bara på enhetsnivå som förslaget till program anger, men stadsövergripande. Detta borde behandlas i ett särskilt avsnitt i programmet.

Stockholm stad har en enorm utmaning i att rekrytera och behålla behöriga lärare, både i grundskolan och gymnasieskolan såväl som i förskolan. Vi anser att det ska reflekteras i programmet, med ett särskilt stycke om hur Stockholm stad ska möta den utmaningen.

En stor del av stadens barn och elever går i förskolor, grundskolor och gymnasieskolor som drivs av fristående aktörer. Utbildningsförvaltningens relation till de fristående aktörerna bör behandlas utförligt i ett särskilt stycke.

Stockholms stad står inför en stor utbyggnad av förskolan, grundskolan och gymnasieskolan. Ett särskilt stycke om hur staden ska förhålla sig till utbyggnaden bör därför införas i programmet.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Joel Laurén m.fl. (M) och Maria Johansson m.fl. (L) enligt följande.

Stadsdelsnämnden beslutar att besvara remissen enligt nedan.

Utbildningsförvaltningen har genomfört ett ambitiöst arbete med skolprogrammet där många av förvaltningens anställda kommit till tals. Vi delar också programmets skrivningar om att likvärdigheten är den största och viktigaste utmaningen i Stockholms stads skolor och förskolor och att alla har rätt att nå sin optimala kunskapspotential.

Skolprogrammet är ett viktigt styrdokument, där kommunfullmäktige kommunicerar sina prioriteringar för Stockholms stads elever över flera år.

Alla elever har rätt att nå sin kunskapspotential, men idag ser vi stora skillnader i resultaten mellan olika skolor. Arbetet för likvärdighet bör utvecklas i programmet, och stycket ”Kunskaper och lärande i ett Stockholm som håller samman” bör utökas. Läs-, skriv- och språkutveckling är en grund för all kunskap, och en av anledningarna till att pojkar får sämre resultat än flickor i grundskolan är att de har en sämre språkutveckling. Detta bör omnämnas som en prioritering i ett särskilt stycke i programmet. Stockholms stad har också en utmaning vad gäller trygghet och studiero i skolorna. Det har en stor påverkan på kunskapsresultaten, återigen inte minst vad gäller pojkarnas resultat. Elevhälsoarbetet är också avgörande för kunskapsresultaten. Båda dessa ämnen borde behandlas som prioriterade i varsitt stycke i programmet.

För att uppnå likvärdighet behövs ett systematiskt kvalitetsarbete, inte bara på enhetsnivå som förslaget till program anger, men stadsövergripande. Detta borde behandlas i ett särskilt avsnitt i programmet.

Programmet går in på barns lika möjligheter oavsett kulturell, social, religiös bakgrund vilket är mycket bra, men dessvärre saknar skolprogrammet ett uttalat funktionshinderperspektiv. Vi menar att alla barns möjligheter och rätt till lärande och kunskap oavsett funktionsförmåga måste synliggöras i ett program av detta slag. God fysisk och psykosocial arbetsmiljö nämns, men inget om tillgängliga miljöer, tillgänglig kommunikation eller information som förutsättning för att kunna vara delaktig under skoldagen och för att kunna ta till sig undervisningen. Programmet refererar till Agenda 2030 och hållbarhetsmålen. I Agenda 2030 utgör skola och utbildning

en viktig grund att bygga på och hela agendan har ett tydligt funktionshinderperspektiv. Världsbanken har varit mycket tydlig med att hållbarhetsmålen inte nås om vi inte ser till att inkludera flickor och pojkar, kvinnor och män med funktionsnedsättning i allt hållbarhetsarbete, denna medvetenhet saknas dock i förslaget till nytt skolprogram för Stockholms stad.

Stockholm stad har en enorm utmaning i att rekrytera och behålla behöriga lärare, både i grundskolan och gymnasieskolan såväl som i förskolan. Vi anser att det ska reflekteras i programmet, med ett särskilt stycke om hur Stockholm stad ska möta den utmaningen.

En stor del av stadens barn och elever går i förskolor, grundskolor och gymnasieskolor som drivs av fristående aktörer. Utbildningsförvaltningens relation till de fristående aktörerna bör behandlas utförligt i ett särskilt stycke.

Stockholms stad står inför en stor utbyggnad av förskolan, grundskolan och gymnasieskolan. Ett särskilt stycke om hur staden ska förhålla sig till utbyggnaden bör därför införas i programmet.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Petra Gardos Ek m.fl. (M) och Fredrik Adolfsson (C) enligt följande.

1. Förvaltningens förslag till beslut godkänns delvis.
2. Därutöver anføres följande.

Det har genomförts ett ambitiöst arbete med skolprogrammet och vi delar programmets skrivningar om att likvärdigheten är den största och viktigaste utmaningen i Stockholms stads skolor och förskolor. Alla har rätt att nå sin optimala kunskapspotential.

Skolprogrammet är ett viktigt styrdokument, där kommun-fullmäktige kommunicerar sina prioriteringar för Stockholms stads elever över flera år.

Vi anser dock att programmet saknar tillräckliga redogörelser av bland annat likvärdighet och minskade resultatskillnader mellan elever och skolor, trygghet och studiero samt elev-hälsa. Även lärarbristen och kompetensförsörjningen, stadens relation till fristående aktörer samt skolutbyggnaden bör behandlas mer ingående i programmet. Med anledning av det ansåg Alliansen i utbildningsnämnden att det föreslagna skolprogrammet har vissa brister som bör åtgärdas, varför vi yrkade återremiss.

Reservation anfördes av Margita Jacobsson (L) enligt följande.

Stadsdelsnämnden beslutar att besvara remissen enligt nedan:

Vi delar programmets skrivningar om att likvärdigheten är den största och viktigaste utmaningen i Stockholms stads skolor och förskolor och att alla har rätt att nå sin optimala kunskaps-potential.

Skolprogrammet är ett viktigt styrdokument, där kommun-fullmäktige kommunicerar sina prioriteringar för Stockholms stads elever över flera år.

Alla elever har rätt att nå sin kunskapspotential, men idag ser vi stora skillnader i resultaten mellan olika skolor. Arbetet för likvärdighet bör utvecklas i programmet, och stycket

”Kunskaper och lärande i ett Stockholm som håller samman” bör utökas. Läs-, skriv- och språkutveckling är en grund för all kunskap, och en av anledningarna till att pojkar får sämre resultat än flickor i grundskolan är att de har en sämre språk-utveckling. Detta bör omnämnas som en prioritering i ett särskilt stycke i programmet. Stockholms stad har också en utmaning vad gäller trygghet och studiero i skolorna. Det har en stor påverkan på kunskapsresultaten, återigen inte minst vad gäller pojkarnas resultat. Elevhälsoarbetet är också avgörande för kunskapsresultaten. Båda dessa ämnen borde avhandlas som prioriterade i varsitt stycke i programmet.

För att uppnå likvärdighet behövs ett systematiskt kvalitets-arbete, inte bara på enhetsnivå som förslaget till program anger, men stadsövergripande. Detta borde behandlas i ett särskilt avsnitt i programmet.

Stockholm stad har en enorm utmaning i att rekrytera och behålla behöriga lärare, både i grundskolan och gymnasie-skolan såväl som i förskolan. Vi anser att det ska reflekteras i programmet, med ett särskilt stycke om hur Stockholm stad ska möta den utmaningen.

En stor del av stadens barn och elever går i förskolor, grund-skolor och gymnasieskolor som drivs av fristående aktörer. Utbildningsförvaltningens relation till de fristående aktörerna bör behandlas utförligt i ett särskilt stycke.

Stockholms stad står inför en stor utbyggnad av förskolan, grundskolan och gymnasieskolan. Ett särskilt stycke om hur staden ska förhålla sig till utbyggnaden bör därför införas i programmet.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Benjamin Dousa m.fl. (M) och Banar Sabet (C) enligt följande.

Stadsdelsnämnden beslutar:

1. Att delvis godkänna förvaltningens förslag
2. Att därutöver anföra följande

Det har genomförts ett ambitiöst arbete med skolprogrammet och vi delar programmets skrivningar om att likvärdigheten är den största och viktigaste utmaningen i Stockholms stads skolor och förskolor. Alla har rätt att nå sin optimala kunskapspotential.

Skolprogrammet är ett viktigt styrdokument, där kommunfullmäktige kommunicerar sina prioriteringar för Stockholms stads elever över flera år.

Vi anser dock att programmet saknar tillräckliga redogörelser av bland annat likvärdighet och minskade resultatskillnader mellan elever och skolor, trygghet och studiero samt elevhälsa. Även lärarbristen och kompetensförsörjningen, stadens relation till fristående aktörer samt skolutbyggnaden bör behandlas mer ingående i programmet. Med anledning av det ansåg Alliansen i utbildningsnämnden att det föreslagna skolprogrammet har vissa brister som bör åtgärdas, varför vi yrkade återremiss.

Särskilt uttalande gjordes av Elvir Kazinic m.fl. (S) och Martin Michel m.fl. (MP) enligt följande.

Stockholms stad har utformat ett nytt skolprogram som är en del av stadens strategi för att förverkliga vision 2040 – Ett Stockholm för alla. Skolprogrammet ska förtydliga stadens inriktning för det kommunala skolväsendet.

I Skolprogrammet lyfts många viktiga riktlinjer för att skapa likvärdiga och trygga förskolor samt skolor med ett helhetsperspektiv. Vi är positivt inställda till att

programmet strävar efter att skapa en helhetssyn med betoning på väl planerade övergångar och en röd tråd igenom hela skolgången. Vidare är vi positiva till att vikten av gott samarbete med vårdnadshavare och vuxnas roll som goda förebilder markeras tydligt i programmet. Ett gott samarbete mellan de vuxna skapar trygghet för barn och elever och är en viktig förutsättning för god en skolgång. Vidare är modellinläring ett framgångsrikt sätt att nå fram till barn och unga vilket gör att det blir effektivt att använda sig själv som verktyg i syfte att vägleda dessa.

Vidare vill vi belysa två specifika ämnesområden i skolprogrammet:

Den likvärdiga skolan

I skolprogrammet lyfts vikten av kompenserande arbetsmetoder för att motverka skillnader som uppstår till följd av bakgrunds faktorer. Forskning visar att föräldrars utbildningsnivå, att om familjen tar försörjningsstöd eller att eleven är ny i Sverige påverkar kunskapsutvecklingen. Därför vill vi betona betydelsen av att alla förskolor och skolor hittar arbetsmetoder och verktyg som motverkar skillnader som kan uppstå utifrån barn och elevers olika förutsättningar.

Trygghet

För att skapa en miljö där alla elever får möjlighet till att känna sig stimulerade och kunna sätta lärandet i fokus behöver eleverna uppleva trygghet både under och efter skoltid. I skolan bör särskilt fokus ligga på att skapa trygga fysiska miljöer som t.ex. skolornas placering och utrymmen för rast verksamhet samt tillräcklig personal och vuxennärvaro i skolans korridorer. Även faktorer som arbetsro, goda lärmiljöer och goda relationer är viktiga faktorer i arbetet för en tryggare skola.

Avslutningsvis vill vi betona vikten av tidiga insatser som riktas till barn och unga som visar tecken på psykisk ohälsa eller social oro. Elevhälsoarbetet bör finnas med som en röd tråd redan i förskolan för att fånga upp barn som är behov av särskilt stöd på ett tidigt stadium.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Kristina Lutz m.fl. (M), Jessica Sjönell (L) och Gunnar Caperius (C) enligt följande.

1. Förvaltningens förslag till beslut godkänns delvis
2. Därutöver anför följande.

Det har genomförts ett ambitiöst arbete med skolprogrammet och vi delar programmets skrivningar om att likvärdigheten är den största och viktigaste utmaningen i Stockholms stads skolor och förskolor. Alla har rätt att nå sin optimala kunskapspotential.

Skolprogrammet är ett viktigt styrdokument, där kommunfullmäktige kommunicerar sina prioriteringar för Stockholms stads elever över flera år.

Vi anser dock att programmet saknar tillräckliga redogörelser av bland annat likvärdighet och minskade resultatkillnader mellan elever och skolor, trygghet och studiero samt elevhälsa. Även lärarbristen och kompetensförsörjningen, stadens relation till fristående aktörer samt skolutbyggnaden bör behandlas mer ingående i programmet.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Jan Jönsson m.fl. (L), Elisabeth Johnson m.fl. (M) och Erik Sihlberg (C) enligt följande.

Att Stadsdelsnämnden beslutar att besvara remissen enligt följande:

Utbildningsförvaltningen har genomfört ett ambitiöst arbete med skolprogrammet där många av förvaltningens anställda kommit till tals. Vi delar också programmets skrivningar om att likvärdigheten är den största och viktigaste utmaningen i Stockholms stads skolor och förskolor och att alla har rätt att nå sin optimala kunskapspotential.

Skolprogrammet är ett viktigt styrdokument, där kommunfullmäktige kommunicerar sina prioriteringar för Stockholms stads elever över flera år.

Alla elever har rätt att nå sin kunskapspotential, men idag ser vi stora skillnader i resultaten mellan olika skolor. Arbetet för likvärdighet bör utvecklas i programmet, och stycket ”Kunskaper och lärande i ett Stockholm som håller samman” bör utökas. Läs-, skriv- och språkutveckling är en grund för all kunskap, och en av anledningarna till att pojkar får sämre resultat än flickor i grundskolan är att de har en sämre språkutveckling. Detta bör omnämnas som en prioritering i ett särskilt stycke i programmet. Stockholms stad har också en utmaning vad gäller trygghet och studiero i skolorna. Det har en stor påverkan på kunskapsresultaten, återigen inte minst vad gäller pojkarnas resultat. Elevhälsoarbetet är också avgörande för kunskapsresultaten. Båda dessa ämnen borde behandlas som prioriterade i varsitt stycke i programmet.

För att uppnå likvärdighet behövs ett systematiskt kvalitetsarbete, inte bara på enhetsnivå som förslaget till program anger, men stadsövergripande. Detta borde behandlas i ett särskilt avsnitt i programmet.

Stockholm stad har en enorm utmaning i att rekrytera och behålla behöriga lärare, både i grundskolan och gymnasieskolan såväl som i förskolan. Vi anser att det ska reflekteras i programmet, med ett särskilt stycke om hur Stockholm stad ska möta den utmaningen.

En stor del av stadens barn och elever går i förskolor, grundskolor och gymnasieskolor som drivs av fristående aktörer. Utbildningsförvaltningens relation till de fristående aktörerna bör behandlas utförligt i ett särskilt stycke.

Stockholms stad står inför en stor utbyggnad av förskolan, grundskolan och gymnasieskolan. Ett särskilt stycke om hur staden ska förhålla sig till utbyggnaden bör därför införas i programmet.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Markus Brigander m.fl. (M) enligt följande.

Att Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutar följande.

1. Förvaltningens förslag till beslut godkänns delvis
2. Därutöver anføres följande.

Det har genomförts ett ambitiöst arbete med skolprogrammet och vi delar programmets skrivningar om att likvärdigheten är den största och viktigaste utmaningen i Stockholms stads skolor och förskolor. Alla har rätt att nå sin optimala kunskapspotential.

Skolprogrammet är ett viktigt styrdokument, där kommunfullmäktige kommunicerar sina prioriteringar för Stockholms stads elever över flera år.

Vi anser dock att programmet saknar tillräckliga redogörelser av bland annat likvärdighet och minskade resultatskillnader mellan elever och skolor, trygghet och studiero samt elevhälsa. Även lärarbristen och kompetensförsörjningen, stadens relation till fristående aktörer samt skolutbyggnaden bör behandlas mer ingående i programmet. Med anledning av det ansåg Alliansen i utbildningsnämnden att det föreslagna skolprogrammet har vissa brister som bör åtgärdas, varför vi yrkade återremiss.

Reservation anfördes av Bengt Porseby (L) enligt följande.

Stadsdelsnämnden beslutar att besvara remissen enligt nedan.

Utbildningsförvaltningen har genomfört ett ambitiöst arbete med skolprogrammet där många av förvaltningens anställda kommit till tals. Vi delar också programmets skrivningar om att likvärdigheten är den största och viktigaste utmaningen i Stockholms stads skolor och förskolor och att alla har rätt att nå sin optimala kunskapspotential.

Skolprogrammet är ett viktigt styrdokument, där kommunfullmäktige kommunicerar sina prioriteringar för Stockholms stads elever över flera år.

Alla elever har rätt att nå sin kunskapspotential, men idag ser vi stora skillnader i resultaten mellan olika skolor. Arbetet för likvärdighet bör utvecklas i programmet, och stycket ”Kunskaper och lärande i ett Stockholm som håller samman” bör utökas. Läs-, skriv- och språkutveckling är en grund för all kunskap, och en av anledningarna

till att pojkar får sämre resultat än flickor i grundskolan är att de har en sämre språkutveckling. Detta bör omnämnas som en prioritering i ett särskilt stycke i programmet. Stockholms stad har också en utmaning vad gäller trygghet och studiero i skolorna. Det har en stor påverkan på kunskapsresultaten, återigen inte minst vad gäller pojkarnas resultat. Elevhälsoarbetet är också avgörande för kunskapsresultaten. Båda dessa ämnen borde avhandlas som prioriterade i varsitt stycke i programmet.

För att uppnå likvärdighet behövs ett systematiskt kvalitetsarbete, inte bara på enhetsnivå som förslaget till program anger, men stadsövergripande. Detta borde behandlas i ett särskilt avsnitt i programmet.

Stockholm stad har en enorm utmaning i att rekrytera och behålla behöriga lärare, både i grundskolan och gymnasieskolan såväl som i förskolan. Vi anser att det ska reflekteras i programmet, med ett särskilt stycke om hur Stockholm stad ska möta den utmaningen.

En stor del av stadens barn och elever går i förskolor, grundskolor och gymnasieskolor som drivs av fristående aktörer. Utbildningsförvaltningens relation till de fristående aktörerna bör behandlas utförligt i ett särskilt stycke.

Stockholms stad står inför en stor utbyggnad av förskolan, grundskolan och gymnasieskolan. Ett särskilt stycke om hur staden ska förhålla sig till utbyggnaden bör därför införas i programmet.

Södermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Christoffer Järkeborn m.fl. (M) och Anne-Lie Elfván (L) enligt följande.

Södermalms stadsdelsnämnd beslutar följande.

1. Förvaltningens förslag till beslut godkänns delvis
2. Därutöver anføres följande.

Utbildningsförvaltningen har genomfört ett ambitiöst arbete med skolprogrammet där många av förvaltningens anställda kommit till tals. Vi delar också programmets skrivningar om att likvärdigheten är den största och viktigaste utmaningen i Stockholms stads skolor och förskolor och att alla har rätt att nå sin optimala kunskapspotential.

Skolprogrammet är ett viktigt styrdokument, där kommunfullmäktige kommunicerar sina prioriteringar för Stockholms stads elever över flera år.

Alla elever har rätt att nå sin kunskapspotential, men idag ser vi stora skillnader i resultaten mellan olika skolor. Arbetet för likvärdighet bör utvecklas i programmet, och stycket ”Kunskaper och lärande i ett Stockholm som håller samman” bör utökas. Läs-, skriv- och språkutveckling är en grund för all kunskap, och en av anledningarna till att pojkar får sämre resultat än flickor i grundskolan är att de har en sämre språkutveckling. Detta bör omnämnas som en prioritering i ett särskilt stycke i

programmet. Stockholms stad har också en utmaning vad gäller trygghet och studiero i skolorna. Det har en stor påverkan på kunskapsresultaten, återigen inte minst vad gäller pojkarnas resultat. Elevhälsoarbetet är också avgörande för kunskapsresultaten. Båda dessa ämnen borde behandlas som prioriterade i varsitt stycke i programmet.

För att uppnå likvärdighet behövs ett systematiskt kvalitetsarbete, inte bara på enhetsnivå som förslaget till program anger, men stadsövergripande. Detta borde behandlas i ett särskilt avsnitt i programmet.

Stockholm stad har en enorm utmaning i att rekrytera och behålla behöriga lärare, både i grundskolan och gymnasieskolan såväl som i förskolan. Vi anser att det ska reflekteras i programmet, med ett särskilt stycke om hur Stockholm stad ska möta den utmaningen.

En stor del av stadens barn och elever går i förskolor, grundskolor och gymnasieskolor som drivs av fristående aktörer. Utbildningsförvaltningens relation till de fristående aktörerna bör behandlas utförligt i ett särskilt stycke.

Stockholms stad står inför en stor utbyggnad av förskolan, grundskolan och gymnasieskolan. Ett särskilt stycke om hur staden ska förhålla sig till utbyggnaden bör därför införas i programmet.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Johan Nilsson med flera (M), Anna Engelbert (L) och Evy Kjellberg (C) enligt följande.

Stadsdelsnämnden beslutar att besvara remissen enligt nedan. Utbildningsförvaltningen har genomfört ett ambitiöst arbete med skolprogrammet där många av förvaltningens anställda kommit till tals. Vi delar också programmets skrivningar om att likvärdigheten är den största och viktigaste utmaningen i Stockholms stads skolor och förskolor och att alla har rätt att nå sin optimala kunskapspotential.

Skolprogrammet är ett viktigt styrdokument, där kommunfullmäktige kommunicerar sina prioriteringar för Stockholms stads elever över flera år.

Alla elever har rätt att nå sin kunskapspotential, men idag ser vi stora skillnader i resultaten mellan olika skolor. Arbetet för likvärdighet bör utvecklas i programmet, och stycket ”Kunskaper och lärande i ett Stockholm som håller samman” bör utökas. Läs-, skriv- och språkutveckling är en grund för all kunskap, och en av anledningarna till att pojkar får sämre resultat än flickor i grundskolan är att de har en sämre språkutveckling. Detta bör omnämnas som en prioritering i ett särskilt stycke i programmet. Stockholms stad har också en utmaning vad gäller trygghet och studiero i skolorna. Det har en stor påverkan på kunskapsresultaten, återigen inte minst vad gäller pojkarnas resultat. Elevhälsoarbetet är också avgörande för kunskapsresultaten. Båda dessa ämnen borde behandlas som prioriterade i varsitt stycke i programmet.

För att uppnå likvärdighet behövs ett systematiskt kvalitetsarbete, inte bara på enhetsnivå som förslaget till program anger, men stadsövergripande. Detta borde behandlas i ett särskilt avsnitt i programmet.

Stockholm stad har en enorm utmaning i att rekrytera och behålla behöriga lärare, både i grundskolan och gymnasieskolan såväl som i förskolan. Vi anser att det ska reflekteras i programmet, med ett särskilt stycke om hur Stockholm stad ska möta den utmaningen.

En stor del av stadens barn och elever går i förskolor, grundskolor och gymnasieskolor som drivs av fristående aktörer. Utbildningsförvaltningens relation till de fristående aktörerna bör behandlas utförligt i ett särskilt stycke.

Stockholms stad står inför en stor utbyggnad av förskolan, grundskolan och gymnasieskolan. Ett särskilt stycke om hur staden ska förhålla sig till utbyggnaden bör därför införas i programmet.

Östermalms stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Maria Antonsson m.fl. (MP), Birgit Marklund Beijer m.fl. (S) och Jaime Barrios (V) enligt följande.

Det är glädjande att förskolan har lyfts fram som en självklar del i ett sammanhållet skolprogram. Vi anser, liksom förvaltningen, att förskolan kunde få en ännu tydligare roll i programmet.

Vi menar också att rekrytering av personal i alla skolformer är mycket stort, kompetensutveckling viktig, löne- och karriärutveckling är synnerligen aktuell. Därav följer att staden som arbetsgivare har en självklar roll i Stockholms stads skolprogram.